

Nr 16.

Utlåtande i anledning av väckta motioner i anledning av 1947 års riksdags beslut rörande bestämmelsen i normalbrandordningarna om avstånd mellan stack och byggnad.

Första lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade likalydande motioner, nr 6 i första kammaren av herr *Isaksson* m. fl. och nr 11 i andra kammaren av herrar *Dickson* och *Staxäng*. I motionerna hänvisas till ett beslut av 1947 års riksdag i anledning av väckta motioner om utfärdande av vissa föreskrifter att av länsstyrelserna beaktas vid fastställande av brandanordningar och om ändring av viss bestämmelse i normalbrandordningen för landskommuner. Genom beslutet godkändes utskottets utlåtande över motionerna, nr 39, i vilket utlåtande utskottet hemställt, att riksdagen måtte i anledning av motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta bringa till länsstyrelsernas kännedom vad utskottet anfört i utlåtandet rörande bestämmelsen i normalbrandordningarna om avstånd mellan stack och byggnad.

I motionerna hemställs, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära åtgärder i syfte att upphäva vad riksdagsbeslutet 1947 föranlett i fråga om bestämmelser i brandordningarna, så att 12-metersgränsen i fråga om halmstackars placering utgår».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Angående *gällande bestämmelser* på förevarande område får utskottet hänvisa till sitt utlåtande nr 39 till 1947 års riksdag (s. 2—3). Utlåtandet innehåller jämväl redogörelse för yttranden, som utskottet inhämtat under ärendets behandling.

I utlåtandet anföres om ifrågavarande bestämmelse i normalbrandordningarna bland annat följande:

»Enligt brandstadgan skall för varje kommun finnas en brandordning som upptager de bestämmelser, vilka äro erforderliga för ordnande av ortens brandförsvar. Brandordning antages av kommunalrepresentationen. Beslut om antagande av brandordning skall underställas länsstyrelsen, som har att antingen oförändrat fastställa eller ogilla brandordningen.

På uppdrag av chefen för kommunikationsdepartementet har riksbrandinspektören med biträde av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat s. k. normalbrandordningar, olika för stad och landsbygd samt med olika alternativ för landskommuner där skogsbrandförsvaret ordnats för sig och där bygdebrandförsvaret och skogsbrandförsvaret äro samordnade. Dessa normalbrandordningar äro endast avsedda att tjäna till ledning för kommunerna vid upprättande av brandordningar, och de ha därför icke varit underställda Kungl. Maj:ts eller riksdagens prövning.

I samtliga nu förevarande motioner har riktats kritik mot den i normalbrandordningarna för landskommuner upptagna bestämmelsen om förbud mot att anbringa stack av otröskad gröda, halm eller hö på närmare avstånd än 12 meter från stall, ladugård, loge eller byggnad med eldstad.

Det ligger i sakens natur, att det ur brandskyddssynpunkt är av stor vikt att avståndet mellan stack och byggnad icke är alltför litet. Av de till utskottet avgivna yttrandena framgår också, att åtskilliga försäkringsinrättningar redan före den nya brandlagstiftningens tillkomst genom att bland försäkringsvillkoren intaga bestämmelser om visst minsta avstånd mellan stack och byggnad beaktat det faromoment, som i närheten av byggnader upplagda stackar utgöra.

I allmänhet torde det medföra större besvär och kostnad för ägaren att placera en stack på ett ur brandsäkerhetssynpunkt betryggande avstånd från byggnad än att anbringa den i omedelbar närhet av byggnaden. Det är emellertid icke endast arbetet med uppläggandet av en stack på längre avstånd utan även det ökade arbetet vid tillgodogörandet av densamma, som ur jordbruksekonomisk synpunkt medför olägenhet. Om icke någon bestämmelse i ämnet finnes i brandordningen eller i de försäkringsvillkor som gälla för ett visst fall, har ägaren därför att väga de jordbruksekonomiska intressena mot brandskyddssynpunkterna. Han kan då i kortsynt optimism komma att underskatta brandfaran och lägga stacken på kortare avstånd än som kan anses betryggande. Den enskildes privatekonomiska intresse får dock icke vara avgörande, utan frågan måste liksom då det gäller brandskyddsfrågor i allmänhet ses även ur nationalekonomiska och andra allmänna synpunkter. En avvägning måste uppenbarligen ske mellan å ena sidan brandskyddets krav samt å andra sidan kommunernas och fastighetsägarnas intresse av en rimlig och smidig tillämpning av brandlagstiftningen. Härvid kan knappast råda någon tvekan om att det som regel måste anses lämpligt att upprätthålla visst minimiavstånd mellan stack och byggnad.

Frågan blir då huru stort detta avstånd skall vara och om det i normalbrandordningarna angivna avståndet av 12 meter kan anses lämpligt. Det är uppenbart att nämnda avstånd icke medför någon säkerhet för att brand icke kan spridas och att det med hänsyn till lokala förhållanden mången gång måste vara önskvärt att stack lägges på ännu längre avstånd från byggnad. Utskottet anser dock att 12-metersavståndet innebär en för normalfallen lämplig avvägning. I flertalet av de till utskottet avgivna yttrandena har också givits uttryck åt den uppfattningen, att denna avståndsbestämmelse vore värdefull ur brandskyddssynpunkt och att den därför icke borde slopas. Den av riksbrandinspektören åberopade statistiken synes också giva belägg för riktigheten av en sådan uppfattning. Beträffande stack av otröskad gröda har emellertid i de flesta yttrandena, däribland det av riksbrandinspektören avgivna, förordats en uppmjukning av bestämmelsen i enlighet med vad som i allmänhet skett i de av länsstyrelserna i Malmöhus och Kristianstads län fastställda brandordningarna. Denna uppmjukning innebär, att för sådan stack avståndet må, där särskilda skäl föreligga, under tiden augusti—oktober minskas intill sex meter.

Enligt utskottets mening är en dylik lindring av bestämmelsen välgrundad. Därigenom torde jordbrukarna kunna beredas en icke oväsentlig lättnad under den tid, då knappheten på arbetskraft inom jordbruket är mest kännbar, samtidigt som olägenheterna ur brandskyddssynpunkt torde vara mindre framträdande. Det kan dock övervägas, om icke den angivna tiden utan olägenhet ur brandskyddssynpunkt skulle kunna utsträckas med ytterligare en månad.

Riksbrandinspektören har ansett, att en ytterligare uppmjukning skulle kunna göras. En generell minskning av avståndet borde visserligen icke medgivas, men där på grund av mark- eller byggnadsförhållanden hinder förelåge att lägga upp stack på 12 meters avstånd, borde efter prövning i varje särskilt fall dispens från bestämmelsen kunna meddelas av brandchef eller brandsynenämnd. Avståndet finge dock enligt riksbrandinspektörens mening icke understiga 9 meter, såvida icke länsstyrelsen lämnat tillstånd därtill.

Utskottet anser det vara önskvärt, att det öppnas möjlighet till dispens från 12-metersbestämmelsen i de fall, då på grund av nyssnämnda förhållanden hinder möter att följa densamma. Det kan vara föremål för tvekan, om dispensprövningen bör helt läggas i lokal myndighets hand eller i vissa fall bör tillkomma länsstyrelsen. Det förslag som framlagts av riksbrandinspektören synes emellertid innebära en god lösning, och utskottet vill uttala sin anslutning till detta.

Ehuru utskottet hyser den uppfattningen att den i normalbrandordningarna upptagna bestämmelsen om avstånd mellan stack och byggnad i angivna avseenden skulle kunna uppmjukas, anser sig utskottet dock icke böra föreslå riksdagen att till Kungl. Maj:t rikta någon framställning om att en bestämmelse av det innehåll, som utskottet här angivit som lämpligt, bör erhålla allmän giltighet. Det torde nämligen icke finnas anledning att i princip göra skillnad mellan denna och andra likartade brandskyddsbestämmelser i normalbrandordningarna. Vad utskottet anfört om bestämmelsen synes emellertid — på samma sätt som normalbrandordningarna — vara ägnat att tjäna till ledning för kommunerna vid upprättande av brandordningar, liksom ock för länsstyrelserna vid fastställelseprövningen. Utskottet anser det därför vara önskvärt att länsstyrelserna genom Kungl. Maj:ts försorg erhålla kännedom om de synpunkter utskottet anfört beträffande berörda bestämmelse.»

I skrivelse den 10 juni 1947 (nr 295) anhöll riksdagen, under hänvisning till utlåtandet, hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville låta bringa till länsstyrelsernas kännedom vad utskottet i utlåtandet anfört rörande bestämmelsen i normalbrandordningarna om avstånd mellan stack och byggnad.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juni 1947 anbefallt riksbrandinspektören att under hänsynstagande till innehållet i nämnda riksdagens skrivelse vidtaga de åtgärder som därav föranleddes, anmodade riksbrandinspektören genom skrivelse den 5 juli 1947 länsstyrelserna att beakta vad som anförts i utlåtandet. I samma skrivelse har riksbrandinspektören förklarat, att länsstyrelserna borde ägna uppmärksamhet åt förevarande fråga vid fastställande av brandordningar, varemot någon ändring av redan fastställda brandordningar enligt riksbrandinspektörens mening icke syntes vara nödvändig.

Utskottet. Innebörden av motionärernas yrkande synes oklar. Genom det av motionärerna åberopade beslutet av 1947 års riksdag godkändes ett utskottets utlåtande, vari viss uppmjukning förordades i förevarande bestämmelse i normalbrandordningarna för landskommuner. Utskottet utgår emel-

lertid från att motionärerna önska ytterligare uppmjukningar i berörda bestämmelse. Att tillmötesgå denna önskan torde av skäl, som utskottet andragit i nämnda utlåtande, icke vara möjligt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 6 och II: 11, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1948.

På första lagutskottets vägnar:

AXEL LINDQVIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Ahlkvist, Lodenius, Krügel*, Lindblom, Ekströmer, fru Sjöström-Bengtsson* och herr Löthner;

från andra kammaren: herrar Lindqvist, Rylander, Olsson i Mellerud, Berg, Lindberg*, Andersson i Mölndal, Sveningsson och Pettersson i Ersbacken.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.